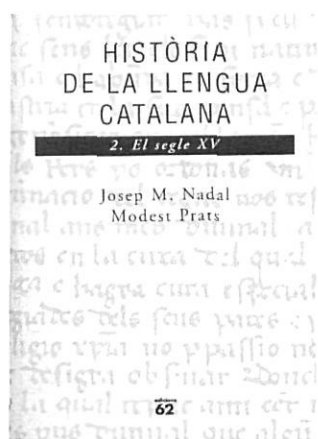

Més que una història de la llengua

El segle XV català ha estat i és un segle en plena ebullició. No només ho va ser per ell mateix, perquè s'hi va produir el pas de l'Edat Mitjana a l'Edat Moderna amb tots els claroscurs i totes les contradiccions que aquesta transformació comportà, sinó que a més ho continua sent avui, perquè durant el nostre segle el quatrecentes català ha estat objecte d'enceses polèmiques entre els estudiosos. Ja es pot deduir del que acabo de dir que el segle XV català és d'una riquesa polièdrica, amb tantes cares com un diamant. I no ens ha d'estranyar, doncs, que els professors Nadal-Prats hagin dedicat tot un volum de la seva *Història de la llengua catalana* a aquest segle, concretament al període que va des del 1412, any del Compromís de Casp, fins a l'inici del regnat de Carles I, l'any 1519.

Però aquesta *Història de la llengua catalana* que acaba d'aparèixer és més que una història de la llengua. Per poder arribar a explicar l'evolució de la llengua catalana dins de la cultura i de la societat del segle XV, i per aconseguir d'aclarir les relacions del català amb les llengües que li disputaven el lideratge, llatí i castellà, Nadal-Prats han hagut de desbrassar i explicar el camí per oferir en un sol volum la història de la llengua, però també la història de la literatura i la història politicosocial del nostre país, i a més una encertada antologia de textos d'autors del XV, alguns dels quals són estudiats i comentats per primera vegada. I, tot i pretendre ser només un manual (que no és poc!), en molts aspectes el volum és pioner per les novetats que aporta i sobretot és

aclaridor per l'esforç de síntesi que representa.

El contingut d'aquest volum acontentarà, no en tinc cap dubte, els estudiants i els estudiosos, els erudits i els no iniciats. Tots ells hi trobaran el que necessitin. Els fets històrics descrits, les obres literàries comentades i els fenòmens lingüístics estudiats estan tractats amb l'agudesia i fluïdesa suficients per convèncer estudiants i no iniciats, però també amb el rigor i la lucidesa pertinents per persuadir erudits i estudiosos.

I també estic segura que els autors no perdran l'empenta, i continuaran la tasca que van iniciar ja fa uns quants anys i que s'ha convertit en una referència ineludible per la seva innegable categoria intel·lectual.

Mariàngela Vilallonga

NADAL, Josep M.; PRATS, Modest.
Història de la llengua catalana, 2. El segle XV.
Col·lecció Estudis i Documents, 34.
Edicions 62. Barcelona, 1996. 606 pàg.

Dels retratistes al retrat sociològic

Totes les poblacions de certa entitat haurien de fixar-se molt bé en aquest llibre. Estudiant la biografia dels fotògrafs palafrugellencs, les seves tècniques i mètodes de treball, i la seva producció, el llibre de Dolors Grau fa una enorme i singular aportació al coneixement de la història local d'ençà de la instal·lació a la vila dels primers obradors de fotògrafs i del treball en ella dels ambulants. No és la història dels grans fets la que s'enriqueix, sinó la tan sovint menystinguda dels costums i la vida quotidiana, de la indumentària i els estris domèstics, dels espais industrials i el creixement urbà.

Selecció de material gràfic de diverses fonts públiques i col·leccions privades, però fonamentalment del ben assortit Arxiu Municipal de Palafrugell, el llibre no només ens il·lustra sobre el passat, sinó que

fa un reconeixement a la feina del fotògraf com a fiable documentador, com a mut narrador d'unes imatges robades a l'imparable flux del temps, i fixades per a certificar a futures generacions que allò era així.

La pràctica fotogràfica ha esdevingut tan senzilla, tan popular i difosa que avui és una activitat, que sovint oblidem o trivialitzem el seu paper conformador de la nostra civilització contemporània, que ignorem la seva importància com a eina enriquidora al servei de la nostra visió. El llegat que ens han deixat els pioners palafrugellencs, els artesans de la imatge, tan brillant i minuciosament estudiats en aquest llibre, porta a una seriosa reflexió sobre la conveniència de guardar i endreçar els arxius fotogràfics, de considerar-los com un patrimoni històric de necessària conservació.

El discurs de Dolors Grau explica molt bé com l'evolució tecnològica del procés fotogràfic ha anat condicionant la forma de treballar del fotògraf, per una banda, i per l'altra la utilització de l'invent que n'ha fet la societat. Pensem, per exemple, que en molt pocs anys, al segle passat, retratar-se fotogràficament va passar de ser una opció de gent benestant... a ser una obligació per a tothom qui volgués tenir en regla una peça d'identitat. De l'obra dels Forgars i Ferriol, Ferrer, Casanovas, Puignau, i molts altres, dels seus retrats, paisatges, vistes urbanes i postals, de la seva manera d'anunciar-se, i de les activitats dels entusiastes del cinema amateur, l'autora n'extreu un polimòrfic retrat sociològic de la vila.

Xavier Miserachs

GRAU FERRANDO, Dolors.
Els artesans de la imatge.
Fotografia i cinema amateur a Palafrugell (1860-1985). Quaderns de Palafrugell.
Ajuntament de Palafrugell
Diputació de Girona, 1997. 124 pàg.